

CONTRIBUCIÓ A LA FAUNA MALACOLÒGICA
DE CATALUNYA

PER

D JOSEPH MALUQUER NICOLAU

V (1)

Alguns moluschs de la Vall de Ribas
(*Pirineu Català*)

INTRODUCCIÓ

Feya molt temps que esperava ab dalit l'ocasió de coneixer y correr la Vall de Ribas, no solzament per la riquesa de sa fauna malacològica que per referencias d'amichs y companys m'era coneguda, sino també per lo molt que me l'havían alabada com á centre d'excursions, situació magnífica en nostre Pirineu, y frescal sense ser humida.

Y millor de lo que podia pensarho vingueren las cosas, permetentme mes ocupacions l'estiu darrer passar tres setmanas ab els de casa, en l'Hotel Montagut situat si be á l'entrada, en un dels llochs més hermosos y agradables de aquella xamosa vall. D'aquesta no crech necessari parlarne, donchs ab seguritat que tots els que llegeixin eixas ratllas hi haurán estat, essent unicament una cosa inexplicable, el que nosaltres que dintre y fora de Catalunya tanta terra hem correbut, no hi haguessim estat; y qui sab si es aixó preferible, donchs coneixent lo estrany, es cuant en millors condicions s'está d'admirar y

(1) I Moluschs de la montanya de Montserrat. (But. I. C. d'H. N., 1903).

II Moluschs terrestres y d'aigua dolca de la Comarca d'Artesa de Segre. (But. I. C. d'H. N., 1904).

III Moluschs marins del Masnou. (But. I. C. d'H. N., 1904).

IV Moluschs terrestres y d'aigua dolca de la Pobra de Segur. (But. I. C. d'H. N. 1906).

apreciar lo propi. Per aquest costat, sols dech dir que lo unich que desitjaría, es que la marxa de las cosas vingués de manera que anyalment entre Juliol y Agost, pogués passar una quinsenada entre las vertents del Taga y del Puigmal; tan agradosa y saludable 'm resultá la temporadeta passada!

Aixís donchs prescindiré de detallar las diferentes excursions que per aquells boscos y encontradas férem; diré solzament per lo que als moluschs recullits se refereix que tots ells ho foren en les vertents del Freser entre Ribas y Ripoll y 'l Taga y Prat de Jou, en repetidas sortidas curtas desde l'Establiment.

De descripcions de la Vall de Ribas, n'están plens els Butlletins, Anuaris y Memorias de las associacions excursionistas Catalanas en llurs diferentes épocas, y resúm de totas ellas, ampliat per sas nombrosas observacions personals y engalanat per son briós llenguatge, es el volúm II del *Pirineu Catalá*, d'en Cessar A. Torras.

En lo que á Historia Natural se refereix, se'n han ocupat ab alguna detenció, el Dr. Almera (1). N'Estanislau Vayreda (2), N'Arthur Bofill (3) y ultimament han aparegut en aquest «Butlletí», una bona serie de treballs sobre geología, fauna entomológica y flora de dita Vall, deguts á las observacions y excursions repetidas de nostres consocis Font y Sagué, Más de Xaxars, Ferrer y Dalmau, Dr. Cadevall, y alguns altres.

Malacologicament, es eixa comarca, com totas las del nostre Pirineu, rica y abundant. Si comparém las especies més avall indicadas, ab las trovadas en altres valls Pirinenques, (Llobregat, Pobla de Segur, Segre, Vall d'Arán), hi observém en general una igualtat de condicions, si bé cada comarca te algunas especies propias, y especies que faltan completament en las altres. Aixís tenim en la conca del Llobregat fins La Pobla de Lillet (4), entre altres; els *Helix pisana* Müller, *Helix variabilis* Draparnaud. que no he trovat en la Vall de Ribas propiament dita, es á dir desde las Covas de Ribas y Congost

(1) Descripció física y geológica del camí de Ribas á la Vall de Nuria.

(2) Catálech de la flora de la Vall de Nuria.

Fauna ornitológica de la Provincia de Gerona.

(3) Moluscos del Valle de Ribas, 1884.

(4) Excursión malacológica á Ripoll, Pobla de Lillet y Castellar d'En Huch (Alta Cataluña) J. Maluquer, 1904.

del Freser en amunt. En la Comarca de Pobla de Segur (1) hi hem recullit els *Helix vermiculata* Müller y *H. pisana* Müller. no trobats á Ribas, y 'l primer tampoch en l'Alt Llobregat. En cambi ni en la Conca del Noguera Pallaresa, Alt Pallars ni en l'Alt Llobregat, hem pogut trobar l'*Helix obvoluta* Müller, del que'n recullirem bastants exemplars pels voltants del Establiment Montagut, Cal Angelats y aiguavessos del Taga.

LLISTA DE LAS ESPECIES

Gen. I. ARION, Fer.

1. *Arion ater*, L.—Comú en tota la vall; voras del Freser, boscos de cal Angelats. Exemplars gegants, de 14 á 18 cm. longitud. Especie sumament variable en sa coloració.

2. *Arion rufus*, L.—Com la especie precedent no son eixas dos formas, més que varietats del *Arion empiricorum*, Fer. essent de tot punt impossible fixar el tipo. Generalment se cita l'*A. empiricorum* enloch del *A. rufus*.

3. *Arion subfuscus*, Drap.—Bastant comú en els boscos. Exemplars mitjans de uns 5 cm. de longitud.

4. *Arion flavus*, Fer.—En els boscos, sota la molsa y cavitats de las rocas.

Gen. II, LIMAX, L.

1. *Limax agrestis*, L.—Abundant en tota la vall, sobretot en els horts y sembrats.

2. *Limax variegatus*, Drap.—Comú, si bé de dia se'l trova solzament amagat entre la fullaraca ó sota las pedras. Es animal nocturn.

3. *Limax brunneus*, Drap. (*L. laevis*, Müller).—En llochs molt humits de las voras del Freser y rierols de la vall. També en las fonts.

Además d'aqueixes especies, vem observarne algunas altres que ya per ser exemplars joves, ya per trovarse ab raresa, no

(1) Moluschs terrestres y d'aigua dolça dels voltants de la Pobla de Segur (Baix Pallars) J. Maluquer, 1906.

poguí determinar ni allavors reconeixer. Aixís crech en la existència en dita regió, del *Limax arborum* B. C., *L. maximus* L., (var. *unicolor* Hey., y var. *cinereo-niger* W.), y potser el *L. tenellus* N.

Gen. III. VITRINA, Drap.

1. *Vitrina major*, Fer.—Rara, entre la molsa y líquens en las rocas, en llochs humits. En la font de cal Angelats.

Gen. IV. HYLINIA, Agass.

1. *Hyalinia Farinesiana*, Bourg.—Comú en las covas del Freser y riberas dels prats, sota las pedras y entre la follaraca.

2. *Hyalinia nitens*, Agass.—Rara. En llochs humits. Riera de Can Montagut.

Gen. V. HELIX, Lin.

1. *Helix obvoluta*, Müller.—Rara; en las esquerdas de las rocas entre la molsa y fullaraca. En els marges, llochs humits, en cap exemplar he pogut reconeixer l'*Helix holosérica*, Stud.

2. *Helix strigella*, Drap.—Molt abundant en tota la Vall. Citada generalment com *Helix ruscínica*, Bourg. en realitat no hi ha perque separar abdós especies.

3. *Helix carthusiana*, Müller.—No molt comú. En llochs més sechs, parets, bosch baix, etc

4. *Helix lapicida*, Lin.—En las rocas. Molt abundant. Citat ambé generalment ab el nom d'*Helix andorrica*, Bourg., pero que no veig cap diferencia entre l'*H. lapicida* que tantas voltas he recullit en el Rhin, y en el Mein, y l de las diferentes comarcas Catalanas.

5. *Helix ericetorum*, Müll.—En las parets y rocas. No gaire comú.

6. *Helix hortensis*, Müll.—Bastant comú en tota la Vall; en els horts, parets dels marges, prats, etc.

7. *Helix nemoralis*, L.—Com l'anterior, si bé més abundant, trovantse també en els boscos, ab totes las consegüents varietats.

8. *Helix limbata*, Drap.—Se troba en general per tota la

Vall de Ribas, en els boscos y pradas, entre l'herbám; comunment se'l cita baix la denominació Bourguignatiana d'*Helix hylonomia*.

9. *Helix cornea*, Drap.—Comú, trovantse junt ab las especies anteriors, entre la fullaraca, en els boscos y voras del Freser. Aqueixa especie es el tipo d'una serie de formas del sub-centre Hispanich, regió Pirenaica, y sub-centre Alpich. La *Helix squammatina*, Marcel de Serres, repetidament citada en la malacologia Catalana, no es més que una forma ó varietat d'ell.

10. *Helix spléndida*, Drap.—Comú en las parets, marges y voras dels camins, en llochs no massa humits. L'*Helix cossoni*, Let. y *H. calaeca*, Bourg., no son més que varietas inconstants d'eixa especie.

11. *Helix axpersa*, Müller.—En els camps, prats y horts en tota la vall. Bastant comú.

12. *Helix rufestris*, Drap.—Abunda en las rocas, á la entrada de la Vall, en el Congost del Freser, y cap á Campelles.

13. *Helix rotundata*, Müller.—En els boscos, entre la fullaraca y en els tronchs dels arbres.

14. *Helix pyrenaica*, Drap.—En las voras del Freser, entre l'herba y la fullaraca.

Gen. VI. BULIMUS, Scop.

1. *Bulimus detritus*, Müller.—Comú en la Vall, sobretot cap á Ribas y en la part alta

2. *Bulimus obscurus*, Müller.—Sota las pedras, en els arbres entre la escorsa. No abunda.

Gen. VII. CHONDRUS, Cuv.

1. *Chondrus quadridens*, Cuv.—Se trova extés per tota la Vall, sota las pedras, etc.

Gen. VIII. BALEA, Brid.

1. *Balea perversa*, L.—Abunda en las rocas, tronchs dels arbres, entre l'herba en llochs humits, cap á Ribas, etc.

Gen. IX. PUPA, Lam.

1. *Pupa Farinesi*, Desm.—En las rocas ab molta abundancia, en tota en la Vall.
2. *Pupa Brauni*, Rössm.—Abunda en tota la Vall, entre 'ls detritus y la molsa, tronchs y fullaraca, etc.
3. *Pupa goniostoma*, Kust.—En las rocas.
4. *Pupa Catalonica*, Bofill.—Ab las dos especies anteriors, bastant comú.
5. *Pupa cylindrica*, Mich.—En las rocas y sota las pedres, entre la fullaraca.
6. *Pupa leptochila*, Fag.—Abunda com las especies anteriors, entre l'herba y la fullaraca, en las rocas, etc., per tota la Vall.

Gen. X. CLAUSILIA, Drap.

1. *Clausilia Pyrenaica*, Charp.—En las rocas, entre la molsa y sota las pedras. En tota la Vall, ab la *Balea perversa* y *Pupa Farinesi*.
2. *Clausilia parvula*, Stud.—En els tronchs dels arbres, y entre la molsa.

Gen. XI. ZUA, Leach.

1. *Zua subcylindrica*, L.—No abunda. Recullirem dos exemplars entre la molsa, en las rocas sobre la font dels «An-gelats».

Gen. XII. POMATIAS, Stud.

- Pomatias Montserraticus*, Fag.—Molt abundant en las rocas, en tota la Vall.

Gen. XIII. CYCLOSTOMA, Drap.

1. *Cyclostoma elegans*, Müll.—Molt abundant en els boscos y prats en tota la comarca, sota las pedras, entre la fullaraca, etc.

Gen. XIV. LIMNAEA, Brug.

1. *Limnaea truncatula*, Müller.—Comú en las petitas corrents dels voltants de Ribas.

2. *Limnaea limosa*, Müller.—Molt abundant en tots els rechs y voras del Freser. Exemplars mitjans.

Aquestas son las especies recullidas durant la temporada passada en aquella hermosa Vall l'istiu passat. N'hi hauriam d'afegir algunas altres que'ns faltan determinar bé, y las que sens dupte no recullirem, y que després d'ulteriors excursions serán objecte d'una ampliació d'eixas notas. Sobretot els gèneros *Helix* y *Pupa*, y la part corresponent á moluschs d'aigua dolça, no hi ha dupte de que son incomplets.

Madrid, 15 Desembre 1911.

Fauna ictiológica de Catalunya

Catálech rahonat dels peixos observats
en el litoral y en les aygues dolces catalanes

PER

AGUSTÍ M.ª GIBERT

(Continuació)

cus, Lowe, Steindachn.; *Cerna nebulosa*, CBp., Verany; *Serranus macrogenis*, Sassi, Gigl.

Nom vulgar: Abadeco, Tarragona. Espécie rara.

Abunda més vers les aygues de Ponent y de l'Estret. No ha